

DE
BENEDICTIONE,
TERTIA MVNERIS CHRISTI SACERDOTALIS
PARTE, QUID SIBI VIDEATUR,
DISSERIT

SIMVLQVE
VIRIS
CLARISSIMIS ATQVE DOCTISSIMIS
CHRISTIANO GOTTHELF
HAVKIO

CHEMNICENSI MISN.

ET

IOHANNI AVGVSTO
KOEENIGIO

MITTWEIDA - MISNICO.

SVM MOS IN PHILOSOPHIA HONORES

LIPSIAE D. XXV. FEBR. MDCCCCLI.

IN IPSOS COLLATOS

NOMINE

SOCIETATIS ΦΙΛΟΣΥΖΗΤΟΥΝΤΩΝ

SVB PRAESIDIO

DN. IOHANNIS CHRISTIANI HEBENSTREIT

S. S. THEOL. DOCT. EIVSDEMQUE P. P. O. COLLEG. MAI. PRINCIPVM

COLLEGIATI, ALVMNORVM ELECTOR. EPHORI, CAPITVLI CIZ. CAN.

ET FACVLT. THEOL. H. T. DECANI FLORENTIS

GRATVLATVR

M. GEORGIVS FRIDERICVS WEBERVS

SCHLEVSINGA - FRANCVS.

LIPSIAE ~~MDCCCCLII~~ ~~MDCCCCLIII~~ ~~MDCCCCLIV~~
EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

3.

Coll. diss. A
231, 1a

571. A. 231(1a)

BENEDICTIO
TERMINUS
D. 17. 1717

CHRISTIANO GOTTHELF
HÄVÄKIO

JOHANN AVGVSTO
KÖNIG

SVMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES
SOCIETATIS QUONIAM
D. JOHANNIS CHRISTIANI HÄVÄKII
M. G. O. C. I. N. I. S. W. E. B. E. R. G. I. I. S. A. D. D. E. S. I. S. T. I. A. S. T. I. S.

L. I. D. S. I. A. E.
EX OFFICINA LANGENHEIMIANA

2

§. I.

HOLLAZIVM atque BVDDEVVM, Viros doctissimos, nunc εν αγιοις, et veteres Theologos omnes, nonnisi duas muneris Christi Sacerdotalis constituisse partes, satisfactionem et deprecationem, recentiorum vero maximae famae Theologorum plurimos tertiam, nimirum benedictionem, his duabus annumerare, satis constat. vid. hac de re Viros celeberrimos, RAMBACHIVM in *Theologia dogmatica* nec minus B. TELLERVVM in adnot. ad quaest. LXXIV. HOLLAZII *Examiniis Theologici* p. 731. aliosque. In ea ego quidem verborum sententia, benedictionem tertiam muneris Christi Sacerdotalis non constitui posse partem, sed ab eo potius abscindendam atque aliorum esse transferendam, puto, id quod iam probatum eo. Verum aliquem timorem, haud nego, meum subire animum, ne temeritatis arguar, quod hac in re, licet non maximi sit momenti, tantis, quos veneror, Viris contradicere audeam: ast excusatum me, spero, habebunt, perpendentes, aliorum nunquam auctoritati, sed propriae conuictioni et argumentorum ponderi esse cedendum; hinc, si erraero non mala saltim me mente errasse, certo sibi persuadebunt.

§. II. Antequam vero ad sententiam meam probandam accedam, quaedam vocabuli benedictionis, quae huc pertinet, ambiguitas e medio tollenda mihi est. A quibusdam enim Theologorum obiective interdum sumitur ita, ut bona Christi, Summi Sacerdotis, acquisita denotet ipsa, non vero actum Christi erga homines exercendum, quo Christus versatur circa illa bona salutis a se acquisita, tanquam circa obiectum reale. Sic v. c. quidam hac utuntur ratione loquendi: Christus hominibus suam donat benedictionem Sacerdotalem; ubi sub voce benedictionis non actum, quippe qui in donando continetur, sed bona salutis ipsa sacrificio Christi acquisita illos intelligere, perspicuum est; eodem sensu haec vox adhibetur Eph.

I. 3. ο ευλογησας υμας εν παση ευλογια πνευματικη; nec

IV

non Esai XXXIV. 3. אצק ברכתי effundam benedictionem meam i. e. bona mea. Ipse quidem actus hic indicatur, quo Christus in sacris litteris benedicere dicitur, quem etiam Theologi intelligunt, qui benedictionem partem muneris Christi Sacerdotalis tertiam esse affirmant, id quod ex illis partim S. S. oraculis patet, quae ad probandam hanc partem adducunt, in quibus benedictionis, utpote actus, fit mentio; partim vero ex eo, quod illam benedictionem, dum muneris Christi Sacerdotalis tertiam constituunt partem, a prima eiusdem parte distinguunt, nimirum a Christi sacrificio, ad quod bona salutis, quatenus non ratione donationis sed acquisitionis considerantur, referunt, ita, ut ipsi hac tertia parte non bona Christi sacrificio acquisita, sed actum intelligant singularem atque distinctum, quo Servator O. circa ea versatur applicanda.

§. III. At Christi benedictionem hic actum significare, ostendisse non sufficit, sed sigillatim adhuc videndum est, qualem Christi actum denotet, id quod ex vocis huius perspicitur vi atque potestate, quae, quoad quidem hic exponi meretur, in sacris litteris triplex est. vid. adnot. laudati B. TELLERI supra citatam. Primum enim denotat *bona alteri optare*, quod competit omnibus hominibus v. c. 1 Petr. III. 9; deinde *bona annunciare* siue *nomine Dei largiri*, quod iis tantummodo competit, qui munere ecclesiastico his in terris funguntur, nimirum Verbi Ministris, doctoribus atque Prophetis; denique significat *bona auctoritate et virtute propria donare*, quo sensu Deo soli tribuitur. Iam vero de Christi benedictione si quid constituendum est, hae huius vocis significationes an et quomodo ad rem nostram pertineant, videndum. Primus significatus Christo quidem competit, sed minus continet quam ut Christo nuda atque sola possit tribui. Is enim bona sua non solum optat, nec annunciat modo, sed donare etiam ipse potest. Hinc de illo vox benedictionis sensu adhibetur praegnantiori, ita, ut vel duas posteriores significationes sub se coniunctas comprehendat, et Christus sua salutis bona tum annunciare siue

siue

siue offerre tum simul donare dicatur v. c. Luc. XXIV, 50; vbi *ευλογησεν αυτας* non solum bonorum annunciationem siue promissionem, imprimis eam de donis spiritus S. extraordinariis, coll. v. 49, sed etiam donationem gratiae, qua fidem discipulorum viresque spirituales confirmavit, significat. Sic Marc. X, 16. *ηυλογει αυτα* salutis continet promissionem, coll. v. 14, aequae ac applicationem siue donationem; vel vt solam significationem tertio loco positam habeat et Christus bona sua hominibus applicare et donare dicatur, v. c. Act. III, 26. Gal. III, 8, 9. etc. Eandem quoque significationem huic vocabulo, quando de Christo dicitur, tribuit Summe Reuerendus Dom. D. WOLLIVS in diss., cui titulus est: *כהן הגורל יושב*, vbi *Vir doctissimus* p. 83. §. XXVI. de benedictione Christi agens, hac ratione disserit: *Quo quidem nomine ipsam intelligimus applicationem et oblationem et donationem salutis acquisitae.*

§. IV. Ambiguitate itaque e medio sublata vocisque determinata significatione, ad ipsam sententiam meam aggredior, benedictionem officii Christi Sacerdotalis partem esse tertiam non videri, affirmaturus; et quidem primum eam ob causam, quia ratio, ob quam illam constituunt Viri doctissimi, non sufficiens esse videtur. Probant nempe ex illo respectu, quo sacerdotes V. T. Christum referebant. Sic doctissimus RAMBACHIVS in *Theologia dogmatica* p. 1073, hoc fundamentum indicat, quod propterea, quia benedictio fuit typus atque sacerdotibus V. T. solis permessa, benedictio Christi antitypica quoque ad officium eius Sacerdotale pertineat. Sed sit benedictio illa typus, quod quidem salua mea sententia concedi posset: attamen ex hoc non nisi id efficitur, vt benedictio Christi sit actio, quae illi in V. T. respondet, neutiquam vero antitypica et per aharoniticam ita praefigurata, vt eadem illi secundum officium competat Sacerdotale. Pari quoque ratione Celebrerrimus TELLERVS, Praeceptor, dum vixit, meus, cuius memoria nunquam ex animo delebitur meo, tertiam hanc partem approbat, huiusque rei rationem paulo clarius docet in HOL-

VI

LAZII *Examinine* p. 731. in adnot. ad quaest. LXXIV, ubi hac ratione disserit: *His duabus* (intellige officii Christi sacerdot. partibus) *recte a quibusdam adnumeratur tertia, nimirum benedictio.* Constat enim inter omnes, eam fuisse partem aliquam officii sacerdotalis, tum Melchisedeciani Hebr. VII. 1. 6. 7. tum Abaronitici Leu. IX. 22. etc. et paulo inferius pergit: *Atque actiones V. T. sacerdotales omnes fuerunt arcanae, siue typicae, quae Christum venturum velut in umbra praenunciabant.* Sed rationem hanc, quod nimirum illa actio, quae pars fuit officii sacerdotalis V. T. pars quoque esse debeat officii Christi Sacerdot., non, nisi explicata atque ea, qua par est, ratione sit restricta, concedi posse, crediderim. Officium enim V. T. sacerdotale vel stricte vel late concipi potest. Priori sensu non nisi illas comprehendit actiones, in quibus res sacerdotibus erat cum Deo hominibus reconciliando; et hac quidem ratione Summi Sacerdotis nostri officium illi respondet vt typo antitypus. Christus enim in officio suo Sacerdot., quatenus quidem distinguendum a reliquis eius officiis est, scopum hunc vnicum, nec alium praeter illum, praefixum sibi habuit, hinc etiam solae illae actiones typicae sacerdotii V. T., quae faciebant ad reconciliandum Deum adeoque cum officii Christi Sac. conueniunt indole atque scopo, nullae vero aliae in numerum partium illius referendae sunt. Posteriori vero, eoque latiori sensu omnes actiones sacerdotibus solis imperatas, nec solum actiones sacrificandi et deprecandi, sed etiam alias comprehendit, quae non pertinebant ad reconciliandum Deum, attamen sacerdotales dici possunt, quia illis solis incumbebant e. g. ea, qua sententiam de lepra ferebant, item ea, qua in casibus dubiis Deum per Urim et Tummim, quod in pectorali summi sacerdotis erat, interrogabant, nec non qua alios sacerdotes, dum inaugurabantur, sacro perfundebant oleo etc. Atque hoc sensu supra dicta ratio valere non potest, alias enim, ne iam dicam, scopo id officii Christi Sacerdotalis repugnare, quod ad solum respicit munus reconciliationis V. T. illique plane soli respondet,

det,

det, id etiam adhuc incongrui enasceretur, plures quam tres officii Christi Sacerd. partes esse constituendas, quod vero nemini probabitur. Hoc si nunc largientur, aduersam sententiam tuentes, nempe, si numerus partium muneris Christi Sacerd. ex numero actionum et partium muneris sac. V. T. constitui debeat, ad eas solummodo, quae ad hoc stricte sumtum pertinebant, nobis esse respiciendum, facili iam negotio, benedictionem huius muneris partibus annumerari non posse, sed potius ad ceteras, officii nimirum sacerd. V. T. late dicti, actiones pertinere, ostendi poterit ex fine illius officii, qui erat, ut Deus reconciliaretur *) Leu. IV. 20. V, 13. 16. Quam late enim patet finis officii sacerdotalis V. T. tam late etiam, nec ultra, partes eiusdem patere debent. Quod itaque nihil confert ad finem eius, nimirum ad reconciliandum Deum, illud pars illius esse nequit, iam vero ad reconciliandum Deum benedictio sacerdotum nihil conferebat, quia id tantummodo sacrificando et deprecando fiebat, adeoque muneris sacerdotalis V. T. stricte sic dicti pars esse non potest. Ab actionum itaque ad munus sacerdotale, quod reconciliandis Deo Iudaeis occupatum erat, pertinentium indole longe recedit benedictio. In duobus enim illis muniis res sacerdotibus erat cum Deo Hebr. V. 1. in benedicendo vero cum hominibus; in quos benedictio, utpote consequens atque fructus ex officio sacerdotali profluens, recidebat. Propterea non ad sacerdotale sed ad munus paracleticum, quod illis incumberebat, speciale pertinebat, qua populo diuinam gratiam annunciabant atque promittebant. Quam ob rem hoc etiam actu non fungebantur sacerdotes, nisi post facta sacrificia et peractam deprecationem, ut reconciliationem diuinam prioribus actibus sacerdotalibus propter futurum Messiam acquisitam hominibus applicarent, et nomine Dei largirentur. Benedictionem itaque partem officii sac. V. T. recte

*) in offerendis quoque eucharisticis sacrificiis finis erat reconciliatio Dei vid. RAMBACHIVM in *Theol. Dogm.* p. 1017. it. Biblia, quae B. TELLERVS edere nuper coepit, ubi Vir doctissimus hac de re egit Tom. I. adnot. 16. p. 21.

VIII

recte dici posse, non immerito dubitatur, nisi officium illud sensu intelligatur latiori. Cum enim satis commode fieri non possit, ut, quemadmodum supra est commemoratum, numerus partium muneris Christi Sacerd. ex numero partium muneris sac. V. T. late summi constituatur, patet, rationem, ex qua benedictio tertia illius pars dicitur, non esse sufficientem.

§. V. Sed obiici forte adhuc posset, benedictionem muneris sac. Melchisedeciani fuisse partem, eum enim dici sacerdotem Gen. XIV. Hebr. VII., nec tamen aliam referri actionem, cuius respectu possit magis dici sacerdos, nisi benedictionem; hinc credibile esse eum propterea vocari sacerdotem. Sed non sequitur, Melchisedecum propterea, quia benedixisse dicitur, nominari sacerdotem. Moses enim illum propter sacrificiorum oblationem et deprecationem, utpote actiones a Deo praecipue ipsi demandatas, sic nominare poterat, licet eas non commemoraret, quia id parum vel nihil ad rem, quae illi cum Abrahamo victore erat, faciebat, ac, si quid forte fecisset, eas ipso nomine כהן indicasse sufficiebat. Interim tamen, Melchisedecum ob benedictionem dici sacerdotem, largiar; at ex eo nondum efficitur, benedictionem partem fuisse muneris eius sacerd. stricte intellecti, cum potius non fuisse pateat ex eo, quod nihil ad reconciliandum Deum contulerit. A benedictione enim potuit denominari sacerdos tanquam a signo, aut, si quis malit, tanquam ab adiuncto. Erat enim haec actio adiunctum subiecti sacrificantis, nec ad munus sacerdotale, Melchisedeco tamen, sacerdoti, atque etiam Aharoniticis sacerdotibus necessaria, quoniam a Deo illis imperata, nec non fructus erat ex munere illorum profluens. Erat benedicere sacerdotis, sed non sacerdotales; Simili rem liceat exemplo illustrare: Christiano quemadmodum fides sola est necessaria ad salutem atque totum salutis opus perficit, et tamen Christianum saluandum a sancta eius denominamus vita, quoniam hic effectus non nisi in Christiano, qui fidem habet, esse potest: sic solae duae partes, sacrificiorum oblatio atque deprecatio, totum reconcilia-

tionis

IX

tionis opus adeoque totum munus sacerdotis perficiebant, et tamen benedictio sacerdotis poterat esse character, partim, ut dictum fuit, quia tanquam effectus ex officio eius promanabat, quo reconciliationem siue gratiam Dei sacrificando et deprecando impetratam applicaret, partim, quia talis benedictio a Deo expresse imperata illi erat. Nec deinde quis in ea verari potest sententia, benedictionis Melchisedeci mentionem Hebr. VII ab Apostolo ea fieri ratione, ut ex hoc loco concludere quisquam possit, eam muneris sacerdotis Melchisedeciani fuisse partem atque propterea eiusdem Christi muneris esse debere, quippe qui Sacerdos secundum Melchisedeci ordinem ibi dicatur. Sed vix aliquid pro sua causa hinc elicient, qui dissentiunt; Apostolo enim explicandum erat, Christum secundum ordinem Melchisedeci, non vero Aaronis esse Sacerdotem vid. cap. VI. com. ult. coll. c. VII. II. hinc vero non ea, quae cum aliis sacerdotibus Melchisedeco erant communia, sed singularia illius atque eximia tantummodo recenset, quae eius magnitudinem et, qua Abrahamo atque omnibus ex huius lumbis ortis sacerdotibus Leuiticis anteibat, conf. com. 5. coll. 9, atque ab iis differebat, excellentiam declarant. Benedictionis vero commemoratio, tanquam actionis sacerdotalis, nihil foret eximii, sed illius solummodo, quod ea facta Abrahamo esset, mentio, id quod magnitudinis continet ideam, qua Abrahamo excelluit Melchisedecus, conf. com. 7. Benedictionem itaque Melchisedeci cum eo respectu atque ea de causa ibi referat Apostolus, ut tantummodo illam, qua praestitit Abrahamo, excellentiam ex ea probet atque Apostolus id facere possit, licet ea muneris illius reconciliationis pars non sit, nihil ex hoc loco probari posse, arbitror. Sic enim eandem Melchisedeci excellentiam com. 2. ex ea actione probat, qua decimas ab Abrahamo accipiebat, quae tamen pars muneris illius sacerdotalis non erat, coll. com. 4.

B

§. VI.

§. VI. Sed praeter haec, quibus sententia doctissimorum dissentientum fulciri posset, argumenta adhuc forte desumi aliquod posset ex oraculo Hebr. VII. 25, ubi Apostolus de Summo nostro Pontifice loquens dicit: *οθεν και σωζειν εις το παντελες δυναται* etc. Christus, Summus et exaltatus Sacerdos, homines in sempiternum saluos reddere adeoque illis benedicere hic dicitur. Ex eo vero forte possent concludere, Christo benedictionem, utpote Sacerdoti, competere. Verum, ne dicam, hac ratione doctissimos dissentientes sibi ipsis non constare, cum alibi salutis donationem, qua Regi, Christo tribuant, solummodo ostendam, hoc effatum, quo suam confirmant sententiam, satis roboris non habere nec meae repugnare. Haec enim assertio: Sacerdos exaltatus homines saluat in sempiternum, non ita est intelligenda, ut Christus, qua Sacerdos, saluet. Cum enim munera Christi valde sint connexa et ne quidem re ipsa, sed cogitatione tantummodo separari possint, illud nomen officii pro tali usurpari potest, quod non ipsum officium, per illam vocem formaliter denominatum, sed personam, quae officium gerit, significat, ita, ut perinde sit ac si ibi dicatur: Christus saluat in sempiternum. Eadem quoque ratione dici posset: Maximus N. T. Propheta salutem donat hominibus, licet ab illo non, qua Propheta, id fiat; porro sic quoque loqui licet: Christus, Rex aeternus, deprecatur pro nobis, licet id non agat, qua Rex, sed qua Sacerdos est. Liceat ad hunc loquendi usum illustrandum id adhuc proferre exemplum, quod vero ultra tertium, quod dicunt, comparationis extendi nolim. Recte atque vere dicimus: Pontifex Romanus in certas Italiae regiones habet imperium; quis vero putabit, eum illud habere, qua Pontificem, siue, quatenus Romanae praest ecclesiae? Interim tamen hic loquendi modus recte se habet, quia ille, cui illud regnandi ius competit, semper simul summus ecclesiae Romanae praeses est. At ne opus quidem est, ut in hac tropica, licet tritissima, loquendi ratione

refu-

refugium quaeratur. Non enim Hebr. VII. Christus, Sacerdos, in sempiternum saluare homines ibi dicitur, sed particula *οδεν* hunc efficit sensum: propterea, quia Christus *απαραβατον εχει την ιερωσυνην*, com. 24., h. e. quia valor acquisitionis eius aeternus atque deprecatio est aeterna, coll. com. 25. *παντοτε ζων εις το εντυγχανειν υπερ αυτων*, homines etiam in sempiternum saluos reddere potest. Aeterna enim Sacerdotii Christi duratio causa est, cur secundum munus suum Regium homines in sempiternum etiam reddere saluos possit.

§. VII. Postquam itaque probasse mihi videor, rationem, ob quam benedictio officii Christi Sacerdotalis pars constituitur tertia, non esse sufficientem: breuissimis adhuc dispiciendum, quorsum tamen illa pertineat, nunc erit. Nempe duobus ceteris muneribus esse apponendam, crediderim, quorum tamen partes propterea non augentur, id quod ex significatione benedictionis confirmari potest. Vel enim, vt supra monitum fuit, benedicere, quando Christo tribuitur, has duas ideas, bonorum acquiritorum annunciationem siue oblationem aequae ac donationem, coniunctim, vel eorum donationem solam denotat. Atque sicuti neutro sensu ad munus Christi Sacerdotale trahi potest, ita in iis S. S. locis, vbi vox praegnantior est et illos duos sub se simul comprehendit actus, v. c. Luc. XXIV. 50. etc. respectu alterius ad munus Propheticum, alterius vero simul ad Regium pertinet; in iis vero, vbi posteriorem solum i. e. solam significat salutis applicationem siue donationem, benedictio ad solum Regium est transferenda. Sic enim officium Christi Sacerdotale a reliquis est distinguendum, vt secundum illud non nisi id agat, quod opus est ad gratiam nobis acquirendam Deumque propitium nobis reddendum; deinde, vt secundum Propheticum gratiam nobis effectam annunciet et offerat; et tandem eandam secundum Regium nobis applicet atque donet. Quanam itaque ratione oblatio, applicatio atque donatio, quae voci benedictionis subest, adicere quisquam

quam poterit muneri Christi Sacerdotali a reliquis duobus distinguendo. Ii sane, qui id agunt, sub benedictione actiones muneris Christi Prophetici et praecipue Regii ad munus trahunt Sacerdotale, atque eo ipso totam illam distinctionem logica omnino ratione confectam, ab omnibus Theologis et a se ipsis concessam negent, necesse est.

Sed diutius circa hoc argumentum haerere nolo. Cum enim hodie, **VIRI CLARISSIMI**, communis omnium amicorum vestrorum sit congratulatio, nostra quoque, cui ornamento estis, Societas *Φιλοσοφητητων* id mihi negotii dedit, ut illius nomine **VOBIS** summos in Philosophia honores ex merito consecutis publice gratularer. Mirifice laetamur, **VOBIS** hodie eruditionis atque virtutis Vestrae dari praemia. Ab eo enim tempore, quo Societati nostrae interfuistis, non solum commentationes doctissime conscriptas nobis proposuistis, sed res etiam tum sacras tum profanas ab aliis propositas acerrima ingenii atque iudicii acie examinastis. Delectavit quoque nos animi Vestri praesentia, verborum perspicuitas sermonisque elegantia. Quibus omnibus magnam, quam de solertia Vestra conceperamus, opinionem tam egregie adauxistis, ut vos hisce honoribus dignos semper ducere-mus eosque **VOBIS** ex animo optaremus. Quemadmodum autem non dubitamus, honorum primitias hodie **VOBIS** tributas incitamentum **VOBIS** fore ad diligentiam Vestram strenue continuandam: Sic etiam maiora adhuc praemia expectanda **VOBIS** esse, certissime speramus, quae ut propediem consequamini, quam maxime in optatis nobis est.

✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻

Coll. diss. 4. 231, muse. 1. a